

מבט ארלוזורוב על שוק העבודה

עידו לן ויוני בן בשט

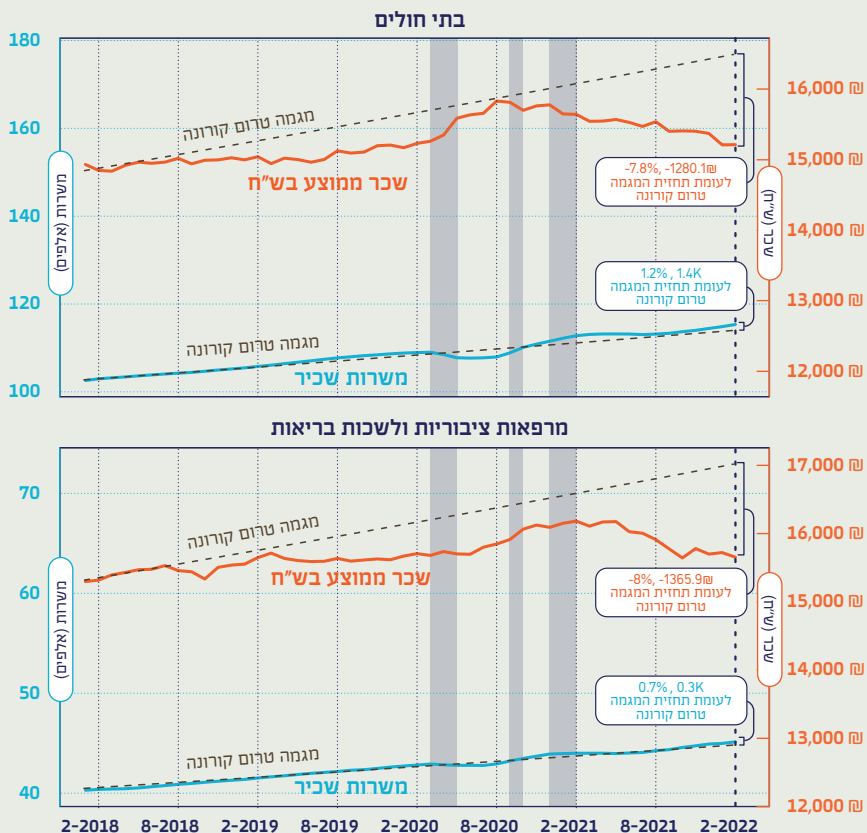

מאי 2022

- 1. קיפאון בשכר עובדי מערכת הבריאות:** מתחילת 2019 ועד היום, עובדי מערכת הבריאות הציבורית חווים קיפאון בשכר, זאת במקביל לצמיחה מתמדת בשיעורי התעסוקה. בתחילת מגפת הקורונה השכר הממוצע בענף עלה, אולם מגמה זו התהפכה בשנה האחרונה, כשהשכר הממוצע נמוך בכ-8% מהשכר שהיה חזוי לפי קצב הגידול טרום הקורונה.
- 2. סימנים לשינוי מבני בשוק העבודה:** על אף ששיעור האבטלה הכללי במשק ירד לרמה הנמוכה ביותר אי פעם, ישנו פער מתמשך בכמות המשרות: במשק חסרות בין 87,000 ל-133,000 משרות לעומת תחזית המגמה טרום הקורונה. ייתכן שמדובר בשינוי מבני משמעותי בשוק העבודה.
- 3. גידול בפערי השכר והתעסוקה:** ההתאוששות מהקורונה לוותה בגידול בפערי השכר ובתעסוקה - בעוד שענפים בשכר גבוה התאוששו מהמשבר, חלק מהענפים חווים ירידה בתעסוקה ובשכר, בדגש על הענפים המאופיינים ברמות שכר בינוניות.

1. השקעה במערכת הבריאות? מתחילת 2019 יש קיפאון בשכר

איור 1: שינוי בשכר ובמספר המשרות לעומת המגמה במערכת הבריאות הציבורית

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ירחון שכר ותעסוקה. **עיבוד:** פורום ארלזורוב. המגמה היא המגמה ארוכת הטווח הלוגריתמית שחושבה לפי הנתונים עבור השנים 2012-2019. השכר הוא השכר הריאלי במחירי 2011. הנתונים מנוכי עונתיות ומוחלקים באמצעות ממוצע נע לצורך ההצגה.

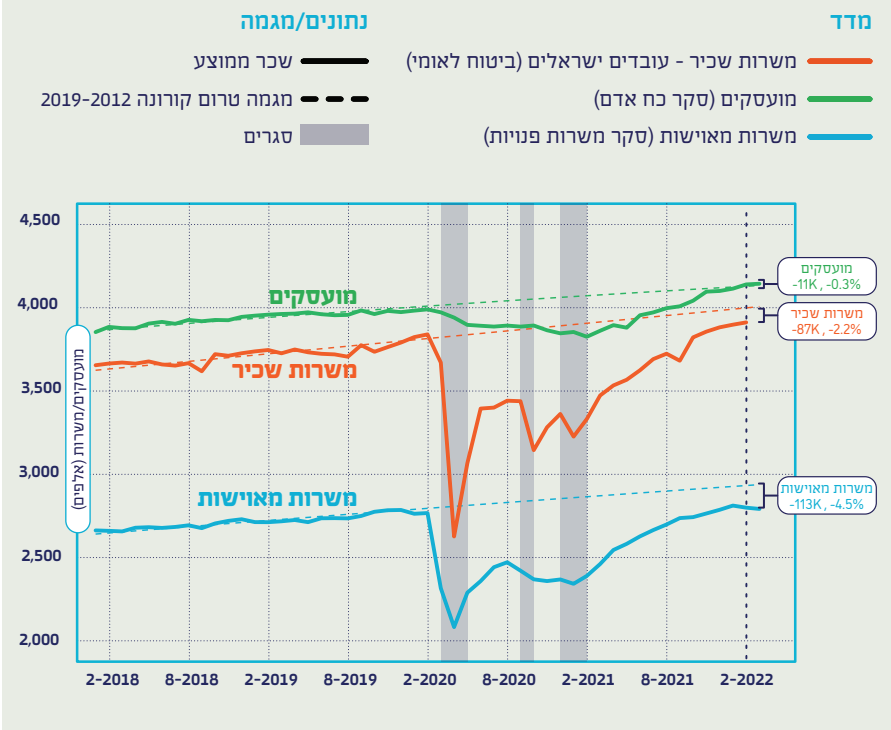
למרות התמיכה הציבורית לה זוכה מערכת הבריאות בתום שנתיים של התמודדות עם נגיף הקורונה, כשמסתכלים על מגמות השכר והתעסוקה בשני ענפי מערכת הבריאות המרכזיים - בתי החולים וקופות החולים¹ - נראה שהתמיכה הציבורית הגבוהה אינה מקבלת ביטוי. במבט על כמות המשרות, ניתן לראות כי קצב הגידול במספר העובדים במערכת הבריאות נשאר על המגמה ארוכת השנים, והוא למעשה לא השתנה בעשור האחרון.

¹ יחד עם מרפאות ציבוריות כגון טיפת חלב ומכוני בריאות הנפש.

מבחינת השכר, אם מנטרלים את העובדה שבמהלך שיא המשבר אושרו לעובדי מערכת הבריאות שעות נוספות על מנת להתמודד עם העומס² (העלייה הקלה במגמת השכר שרואים בסוף 2020 -תחילת 2021), מגלים שלמעשה השכר במערכת הבריאות קפא ב-2019 ומאז לא ניתנו תוספות שכר משמעותיות. השכר הנוכחי במערכת הבריאות נמוך בכ-8% מהשכר שהיה חזוי לפי קצב גידול השכר הממוצע שהיה בין השנים 2012-2019.

2. עדיין חסרות בין 87,000 ל-133,000 משרות לעומת המגמה טרום הקורונה

איור 2: מועסקים ומשרות בשוק העבודה, נתונים בפועל לעומת תחזית המגמה טרום הקורונה, 2022-2019

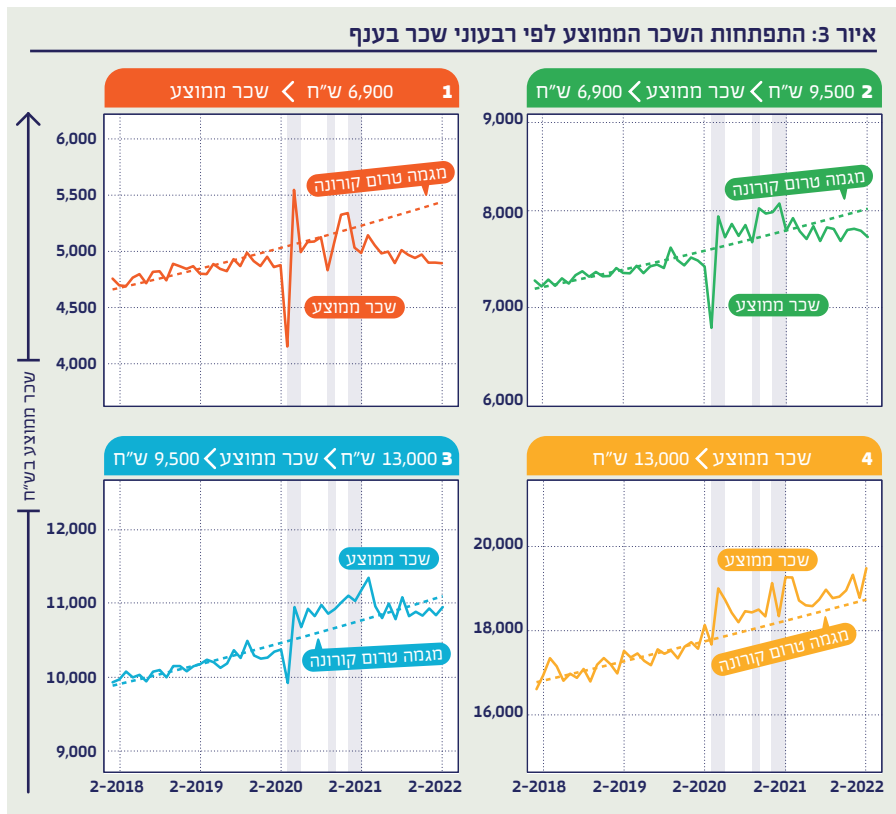

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - סקר משרות, סקר כח אדם וירחון שכר ותעסוקה. נתונים מנוכי עונתיות. **עיבוד:** פורום ארלזורוב

² ראו דוח השכר במערכת הבריאות הציבורית 2020 - <https://www.gov.il/he/Departments/publications/re-ports/salary-supervisor-report-health-system-2020-main>

על פי מדד משרות השכיר המדווחות לביטוח לאומי עדיין חסרות במשק כ-87,000 משרות שכיר (המהוות 2.2% מסך המשרות במשק), ביחס למגמת הגידול טרום-הקורונה. תמונה דומה עולה גם מנתוני סקר משרות פנויות של הלמ"ס, שמצביע על מחסור של כ-114,000 משרות ביחס למגמה. כלומר, נתוני שוק העבודה העדכניים ביותר, המתייחסים לחודש ינואר 2022, מצביעים על פער משמעותי בין מדדי התעסוקה העיקריים: משרות שכיר, משרות פנויות ושיעור התעסוקה. מכאן עולה שההתאוששות ממשבר הקורונה, שאותה מציינים בסיפוק בממשלה, אינה מייצגת נכון את המצב בשטח. אמנם שיעור המועסקים חזר למגמת טרום-הקורונה, אולם מספר משרות השכיר ומספר המשרות הפנויות מצויים בפער משמעותי מהמגמה שלהם, וייתכן מאוד שאנו עדים לשינוי מבני משמעותי בשוק העבודה, שאת השלכותיו יש לבחון ולטפל בהם בזהירות ובאחריות.

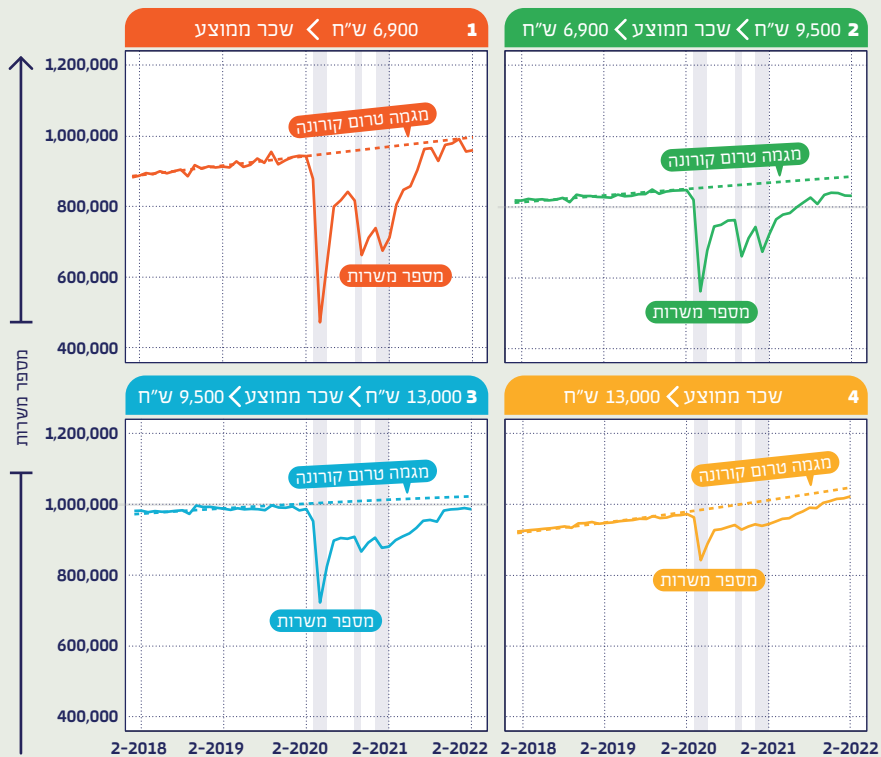
3. התאוששות חזקה של העובדים החזקים, האטה אצל כל השאר

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ירחון שכר ותעסוקה. **עיבוד:** פורום ארלוזורוב. המגמה היא המגמה ארוכת הטווח שחושבה לפי הנתונים עבור השנים 2012-2019 בטרנד פולינומיאלי. השינוי בשכר הוא ביחס למגמת השכר הריאלי במחירי 2011.

ניתוח של נתוני השכר והתעסוקה לפי השכר הממוצע בענף מראה, כי השכר בענפים המאופיינים בשכר גבוה (צהוב - רבעון השכר העליון) המשיך לצמוח לאחר המשבר ועבר את השכר החזוי לפי מגמת טרום הקורונה. זאת בניגוד לשאר רבעוני השכר, בהם החזרה מהקורונה מתאפיינת בירידה משמעותית בשכר הממוצע לעומת המגמה טרום הקורונה - ירידה של כ-4% ברבעון השני (ירוק) ובכ-10% ברבעון השכר התחתון (אדום). כך, פערי השכר בין הענפים גדלו, וזאת בניגוד למגמת צמצום הפערים בעשור שקדם למשבר הקורונה.

איור 4: התפתחות מספר משרות השכיר לפי רבעוני שכר בענף

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ירחון שכר ותעסוקה. **עיבוד:** פורום ארלוזורוב. המגמה היא המגמה ארוכת הטווח שחושבה לפי הנתונים עבור השנים 2012-2019 בטרנד פולינומיאלי. השינוי בשכר הוא ביחס למגמת השכר הריאלי במחירי 2011.

גם במספר המשרות נמצאו פערים משמעותיים בין הענפים. בעוד שענפים המאופיינים בשכר גבוה קרובים מאד למגמה טרום הקורונה (ירידה של כ-2.4% במספר משרות השכיר), שאר רבעוני השכר חווים ירידה משמעותית במספר המשרות: ברבעון השכר התחתון (אדום) וברבעון השכר השלישי (כחול), מספר המשרות ירד בכ-3.6%, בעוד שברמת השכר הבינונית (ירוק) מספר המשרות ירד בכ-6%.

פורום ארלזורוב הוא מכון מחקר לעיצוב מדיניות, שהוקם על ידי הסתדרות העובדים החדשה, במטרה לבסס מחקר וידע מתקדמים שיסייעו למקבלי ההחלטות בגיבוש מדיניות כלכלית-חברתית, שתממש את זכותם של כל תושבי ישראל לתעסוקה הוגנת, לאיכות חיים מכבדת ולשוויון הזדמנויות. כל זאת תוך חתירה מתמדת לפיתוח כלכלה מתקדמת וחדשנית, צמצום פערים ויצירת צמיחה מכלילה ובת קיימא.

מטרות הפורום

עיצוב מדיניות כלכלית-חברתית

ארוכת טווח שבבסיסה
קידום העובדות והעובדים

ניתוח מחקרים ונתונים

מהארץ ומהעולם ליצירת
בסיס ידע מתקדם

ביסוס שיח ציבורי

שבמרכזו חתירה לצמיחה
מכלילה ובת קיימא

קידום הידע והפעולה

של ארגוני העובדים נוכח אתגרי
עולם העבודה של המאה ה-21

